

LEOPOLD

1/2019

DNES

...sme pochovali...

Najbližšie štyri roky budú pre Leopoldov „budovateľské“

Napriek tomu, že komunálne voľby sú už za nami, rada by som sa v tomto čísle nášho časopisu vrátila k plánom na začínajúce sa volebné obdobie a podrobnejšie predstavila občanom najdôležitejšie zámery, ktoré sa v najbližších rokoch budeme usilovať zrealizovať. Predchádzajúce volebné obdobie by sme pokojne mohli nazvať prípravné či projektové. To nastávajúce však už bude „budovateľské“, o čom sme sa mohli presvedčiť hneď na začiatku marca pri búraní budov v objekte mestského úradu. Uplynulé roky boli teda venované dlhodobej a kvalitnej príprave dokumentácie v rámci viacerých plánovaných projektov. Dnes sme však už v štádiu pred ich realizáciou. Veríme, že všetky naše ciele sa nám bude dariť úspešne plniť.

V tomto roku začíname s výstavbou nového mestského úradu. Táto investícia nebude iba investíciou do mestského úradu ako takého. Jednou z nosných ideí rekonštrukcie je predovšetkým vybudovanie nových reprezentačných a spoločenských priestorov pre obyvateľov. Vedľa nového úradu – v budove doterajšieho mestského úradu – vznikne miesto pre knižnicu a klubové priestory pre všetkých občanov Leopoldova. Celé okolie úradu a knižnice bude navyše obkolesené novým malým námestím, ktoré prirodzene zapadne do koloritu zrekonštruovaného parku a prilahlých ulíc. Vo všetkých našich projektoch sa však nezameriavame iba na hmotné vybudovanie alebo rekonštrukciu budovy či miesta. Spolu so zlepšením vzhľadu či technických parametrov sa zároveň usilujeme skvalitňovať aj služby občanom a komunikáciu s nimi. Aj to je jeden z cieľov, ktoré v nasledujúcich rokoch pripravujeme na realizáciu.

Druhým cieľom, ktorý sme projektčne naštartovali v predchádzajúcom období, je dopracovanie projektovej dokumentácie na vybudovanie kultúrneho centra v priestoroch súčasného kina. Dokumentáciu plánujeme mať pripravenú čo najskôr, aby sme hneď po dokončení rekonštrukcie a stavby mestského úradu mohli začať pracovať na budovaní kultúrneho centra. Obidva projekty sú veľmi náročné, no okrem nich v súčasnosti čakáme aj na verdikt v súvislosti s podanými žiadosťami o nenávratný finančný príspevok na stavbu detských jaslí a domu sociálnych služieb. Ak budú naše žiadosti podporené, tieto projekty sa budú realizovať veľmi skoro – súčasne s rekonštrukciou mestského úradu.

Nový park, ktorý vznikol rekonštrukciou starého cintorína, je už síce hotový, kolaudovať ho však budeme až na jar tohto roka, kedy bude zároveň aj sprístupnený verejnosti. Veríme, že oceníte tento nový priestor a budete ho využívať. Radi by sme v podobne zameraných projektoch pokračovali aj v prípade vybudovania zázemia pre leopoldovských tenistov, čo tiež patrí medzi priority v najbližších štyroch rokoch. V areáli tenisových ihrísk plánujeme vybudovať nový objekt, ktorý bude slúžiť tenisovému klubu, ale aj iným klubom v meste na cvičenie a športové aktivity. Návrh riešenia tohto objektu je veľmi prírodný a zároveň plne funkčný. Veríme, že aj vďaka novým priestorom na mimosezónne tréningovanie bude tento šport v leopoldovských dresoch rovnako úspešný ako doteraz.

Dôležitou súčasťou športového areálu mesta je Spolková záhrada, ktorá by sa tiež mala dočkať obnovy. Momentálne pracujeme na projektovej dokumentácii na jej rekonštrukciu, ktorú sme rozčlenili na dve etapy. V prvom rade sa zameriame na rekonštrukciu hla-

diska a javiska. Neskôr príde na rad bufet a vybudovanie prekrytých priestorov na sedenie.

V plánoch na najbližšie štyri roky figuruje aj pokračovanie v opravách miestnych komunikácií. V súčasnosti projektujeme rekonštrukciu Moyzešovej ulice s prepojením na Gojdičovú ulicu. Opravovať sa bude aj Ulica 1. mája v okolí materskej školy a Kukučínova ulica, ktorej obyvateľom sme nedávno prezentovali návrhy možných usporiadaní.

Plánované projekty uzavriem novými nájomnými bytmi, ktoré by mali vyrásť oproti súčasnému bytovému domu na Rázusovej ulici. V tejto súvislosti sa budeme uchádzať aj o podporu zo Štátneho fondu rozvoja bývania.

Máme pred sebou náročné štyri roky, ale teším sa, že po neviditeľnej, ale dôležitej práci na projektovaní a prípravách dokumentácie nastáva obdobie, keď už našu prácu bude aj navonok vidieť. Teším sa na nové priestory pre obyvateľov a pevne verím, že sa nám podarí získať financie aj na ďalšie projekty.

Terézia Kavuliaková,
primátorka mesta

Vďaka eurofondom môže byť rozpočet mesta bohatší o desaťtisíce eur

Mesto Leopoldov sa aj tento rok zapojí do viacerých projektov, prostredníctvom ktorých chce vedenie mesta získať financie na podporu napríklad v oblasti životného prostredia. Ďalšou cieľovou skupinou podpory eurofondov, ktoré sa momentálne pripravujú, sú seniori a deti do troch rokov. Podávanie žiadostí o nenávratné finančné príspevky je beh na dlhé trate. Vyžaduje si dlhodobú prípravu a proces pripomienkovania či schvaľovania projektov. Za napísaním žiadosti o nenávratný finančný príspevok je množstvo času, energie, vybavenia a v mnohých prípadoch aj financií, no projekt aj tak nemusí byť schválený. Žiadať o finančnú podporu je teda náročné, napriek tomu ide o najlepší spôsob, ako do mestskej pokladnice priniesť financie na zámery, ktoré by sa len z rozpočtu mesta nepodarilo uskutočniť.

Už minulý rok mesto podalo žiadosť o nenávratný finančný príspevok na vybudovanie cyklotrasy, ktorá má spájať Leopoldov s Piešťanmi a Hlohovcom. Príprava tohto projektu bola náročná najmä preto, že bolo potrebné všetko konzultovať aj s partnerskými mestami a obcami. Projekt bol napokon neúspešný, ale mesto sa voči rozhodnutiu odvolalo a v súčasnosti čaká na opakované posúdenie.

Ešte v roku 2017 sme podali žiadosť o príspevok na podporu domáceho kompostovania. Tento projekt bol schválený, pracovníčky mestského úradu sa však pri jeho realizácii stretli s iným problémom – s nedostatkom kompostérov na trhu. Firmy, ktoré kompostovacie nádoby distribuujú, sú zavalené objednávkami obcí, v ktorých sa realizujú podobné projekty a ich požiadavky nie je možné uspokojiť okamžite, dodávka kompostérov sa preto predlžuje. Podľa slov referentky pre projekty a investičný rozvoj Kristíny Bajtalovej by sa to však čoskoro malo zmeniť: „Veríme, že do mája tohto roka sa situácia vyrieši a my budeme môcť kompostéry expedovať obyvateľom.“

Na životné prostredie je orientovaný aj ďalší projekt, v ktorom sa mesto uchádza o možnosť nakúpiť kompostovaciu techniku. „Plánujeme vybudovať malú kompostáreň v extraviláne Leopoldova, kde by sme biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a verejnej zelene zhodnocovali,“ vysvetľuje Kristína Bajtalová. Momentálne je projekt vo fáze odborného hodnotenia a čaká sa na výsledok.

V minulom roku mesto podalo ešte dva ďalšie projektové zámery, ktoré v rámci posudzovania získali pozitívne hodnotenie. Ide o vybudovanie domu sociálnych služieb v objekte bývalej policajnej stanice a súčasnej knižnice a projekt na vybudovanie jaslí v rodinnom do-

Prehľad všetkých podaných projektov

Názov projektu:	Výška požadovanej dotácie	
Vytvorenie služieb starostlivosti o deti do troch rokov veku v meste Leopoldov	493 877,01	Podaný projekt je v etape hodnotenia (pozitívna správa k projektovému zámeru).
Podpora opatrovateľskej služby v meste Leopoldov	71 890,00	Nepodporený.
Technické zabezpečenie zberu, spracovania a zhodnotenia biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu v meste Leopoldov	95 173,85	Podaný projekt je v etape hodnotenia.
Cyklotrasa Leopoldov – Červeník – Madunice - Koplotovce - Drahovce, premostenie cyklocestou cez Váh medzi katastrami Madunice a Koplotovce	625 033,10	Nepodporený. Mesto podalo odvolanie.
Podpora predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov	123 692,85	Podporený.
Modernizácia odborných učební Základnej školy, Námestie sv. Ignáca 31, Leopoldov	107 418,82	Podporený.
Dom sociálnych služieb Leopoldov		Pred podaním (pozitívna správa k projektovému zámeru).

me v susedstve mestského úradu. Kristína Bajtalová upozorňuje, že pozitívne hodnotenie je síce dôležité, ale ešte nemusí znamenať, že projekt bude podporený: *„Momentálne odovzdávame k projektovým zámerom žiadosti o nenávratné finančné príspevky. Termín pre projekt detských jasí bol začiatkom februára a projekt na dom sociálnych služieb musíme spracovať do konca apríla 2019.“*

Mesto bolo úspešné aj v prípade projektu na modernizáciu školských učební. Plánuje sa vy-
lepšiť zariadenie učebne fyziky, školského laboratória (interaktívna tabuľa, počítač a príslu-
šenstvo, sady fyzikálnych pomôcok, prístroj na výrobu vysokého DC napätia, sada senzo-
rov, multifunkčný model mechanického auta, prístroje na indukciu napätí). Rekonštruovať
sa bude aj polytechnická učebňa, v ktorej pribudne náradie, prístroj na vypalovanie do dre-
va, zverák, univerzálne meracie prístroje, sady na obrábanie dreva a kovu či vzorkovnice.
Okrem stavebných prác a výmeny elektroinštalácie sa do jazykovej učebne dokúpi interak-
tívny projektor vrátane príslušenstva, projekčná tabuľa a učiteľské (riadiace) aj žiacke
(klientské) stanice. Vybavenie sa zlepší aj v knižnici, pribudne počítač pre knihovníka, note-
book pre návštevníkov knižnice, multifunkčné zariadenie (kopírka, skener, tlačiareň), in-
teriérové vybavenie, knihy pre povinné čítanie pre prvý aj druhý stupeň a ďalší knižničný fon-
d, cudzojazyčná literatúra aj spoločenské hry.

Na konci roka mesto žiadalo aj o finančnú podporu na opatrovateľskú službu, tento projekt
však nebol podporený z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov poskytovateľa. Už do
prvého kola výzvy sa zapojilo veľa uchádzačov a ich požiadavky nebolo možné pokryť.
Týmto projektom sme chceli refundovať mzdy našich opatrovateľiek.

Okrem žiadostí o peniaze z európskych fondov mesto v minulom roku dostalo dotácie aj z
iných fondov. Napríklad na vybudovanie požiarnej zbrojnice sme získali príspevok vo výš-
ke 30 000 eur, zateplenie novej budovy základnej školy bolo podporené čiastkou 60 000
eur a stavba workoutového ihriska v hodnote 6000 eur.

Pripravila Mária Kusá.

Hasiči sa presťahovali a výstavba nového mestského úradu sa zreálnuje

Druhý marcový týždeň sa začalo s búraním garáží dobrovoľných hasičov, ktoré sa nachádzali na dvore mestského úradu, ale aj budovy hasičskej zbrojnice, nachádzajúcej sa vedľa mestského úradu. Išlo o budovu postavenú v rokoch 1958 – 1963 na vtedajšej Stalinovej ulici za 162 690 korún československých. Stavba sa vtedy realizovala v Akcii Z za výdatnej pomoci miestnych dobrovoľných hasičov. Finančne ju zabezpečovali štátna poisťovňa s vtedajšou Československou požiarnou ochranou. Pôvodne sa rátalo, že na poschodí bude byt pre veliteľa dobrovoľných hasičov, napokon však funkcionári obce byt nepridelili veliteľovi hasičov, ale okrskovému žandárovi. V mladšom období spĺňalo prízemie a poschodie budovy iné funkcie, pretože hasiči mali techniku uschovanú v garážach na dvore úradu – prízemie budovy sa stalo skladom mestského úradu, poschodie začas slúžilo ako pobočka banky, lekáreň a krajčírsky salón.

Po druhom marcovom týždni budovy hasičov odišli do nenávratna – na ich mieste sa má v priebehu krátkeho času začať s výstavbou nového mestského úradu. Hasiči sa v ostatných týždňoch presťahovali do novej hasičskej zbrojnice na Gucmanovej ulici. Stavbu im mesto odovzdalo do predčasného užívania, pretože nie sú skolaudované vodovodné a kanalizačné prípojky vedúce do stavieb hasičskej zbrojnice a oproti stojaceho nového skladu mesta. Vedenie mesta ešte čaká na podpísanie zmluvy so Slovenským pozemkovým fondom a požiadu o skolaudovanie spomínaných vodných stavieb.

V súčasnosti sa ešte realizuje súťaž na výber dodávateľa plota, ktorý má zbrojnicu a sklad mesta uzavrieť aj vizuálne. Plot mal tvoriť prirodzenú súčasť stavby a mal ho zhotoviť pôvodný dodávateľ prác. Dodávateľ prác zaplatí mestu pokutu za nedorozdržanie lehôt a finančnú kompenzáciu a tieto financie mesto použije na zhotovenie plota prostredníctvom iného dodávateľa.

J. Hladký

PRIECESTIE NA PIEŠŤANSKEJ BUDE TÝŽDEŇ UZAVRETÉ

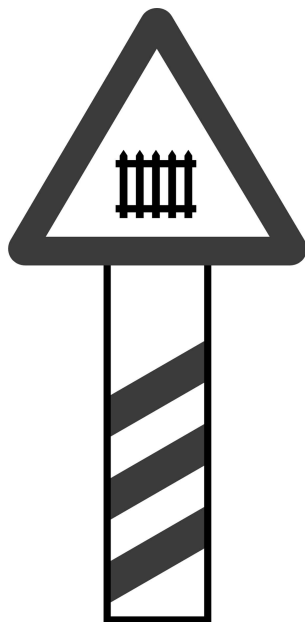
Doprava bude presmerovaná cez Kopanice

Železnice na záver marca pripravujú rekonštrukčné práce na železničnom úrovňovom priecestí v km 27,077 na Piešťanskej ceste. Uzávierku cesty si vynúti oprava povrchu železničného priecestia a úprava železničnej trate. Takmer týždňová uzávera priecestia a tým aj časti Piešťanskej cesty sa dotkne aj obyvateľov Kopaníc, keďže cestná doprava bude presmerovaná od pondelka 25. marca do soboty 30. marca cez Kukučínovu a Hviezdoslavovu ulicu. „Uvažovali sme aj o inom riešení, aby rekonštrukcia tak dlho nekomplikovala obyvateľom Kopaníc život, ale tie neboli technicky realizovateľné. Pokúsime sa aspoň osadiť semafore, ktoré by striedavo zjednosmernili premávku od odbočky z námestia pri kostole na Kopanice po Kukučínovu ulicu na mieste, kde je komunikácia v zákrutách najužšia,“ hovorí primátorka mesta T. Kavuliaková.

Vedenia mesta chce zároveň dosiahnuť, aby bolo teleso závor osadené o čosi ďalej, aby jestvujúci chodník, ktorý sa končí pred železničným priecestím, mohol po rekonštrukcii plynulo pokračovať s napojením sa na jestvujúci chodník za traťou.

Obdobie uzávierky cesty bude dopĺňať aj koľajová výluka, ktorá sa zasa dotkne cestujúcich vlakom do Hlohovca – prechádzanie vlakov bude v tomto úseku pozastavené tri dni, a to od utorka 26. marca do štvrtka 28. marca v časoch od 8,30 do 16,00 h. Prevoz cestujúcich budú akiste zabezpečovať náhradné autobusy.

Dočasné dopravné značenie v kritickom úseku pracovníci železníc osadia v pondelok 25. 3. pred 8. hodinou ráno a počas dňa rozoberú a naložia pôvodnú priecestnú konštrukciu a jej výplň na nákladné autá a odvezú na regulovanú skládku ŽSR. V utorok dôjde k vytrhnutiu pôvodného koľajového poľa umiestneného na drevených podvaloch a plošinový vozeň ho odvezie na skládku a takisto dôjde k odstráneniu pôvodného štrkového lôžka a k navrstveniu a zhutneniu podkladovej vrstvy a napokon aj k vloženiu nového koľajového poľa. V stredu pracovníci železníc doplnia štrkové lôžko z výsypných vozňov. Smerovo a výškovo sa koľaj upraví na rýchlosť 30 km za hodinu a vymenia a zazváraajú sa inventárne koľajnice v dĺžke 25 metrov. Vo štvrtok sa uskutoční druhé podbitie koľaje na traťovú rýchlosť 50 km za hodinu a vakepe sa ryha ochranného múrika nábehových prahov po oboch stranách železničného priecestia. Dôjde k osadeniu betónových podkladných tvárnic pod ochranný múrik nábehových prahov železničného priecestia a uskutočnia sa prípravné práce na asfaltovanie nábehov cestnej komunikácie. V piatok dôjde k poslednému podbitiu koľaje na traťovú rýchlosť 80 za hodinu a k zriadeniu konštrukcie železničného priecestia, nábehových prahov a uskutoční sa asfaltovanie nábehov cestnej komunikácie. Práce na rekonštrukcii v piatok uzavrie úprava okolitého priestranstva železničného priecestia. S ukončením uzávierky železničného priecestia harmonogram prác ráta v sobotu 30. marca okolo 9. hodiny ráno, keď z lokality bude odstránené dočasné dopravné značenie.

(jh)

Župan aj starostovia sú nespokojní s čerpaním grantov

Mnohé obce a mestá starostlivo vypracúvajú projekty na čerpanie prostriedkov z eurofondov či iných zdrojov, no úspešné nie sú ani na piaty či siedmy raz. Aj takáto informácia odznela na pracovnom stretnutí starostov a primátorov Hlohovského okresu s vedením Trnavského samosprávneho kraja. Aj mesto Leopoldov, hoci bolo v niektorých výzvach úspešné a získalo finančné prostriedky na niektoré projekty, vynaložilo veľa času i financie aj na projekty, ktoré napokon ministerstvo neschválilo, hoci boli vypracované kvalitne a podľa daných kritérií. Aj iní starostovia potvrdili, že projekty sú neraz starostlivo a dlhodobo pripravené, no platobná agentúra ich jednoducho neschváli. Ako odznelo na stretnutí župana Jozefa Viskupiča so starostami a primátormi samospráv Hlohovského okresu, Trnavská župa je tiež s takýmto stavom nespokojná – a chcela by, aby

o európskych peniazoch mohla rozhodovať ona. Investície samospráv do vypracovania, obstarávania a manažovania projektov stoja neraz viac ako je konečná efektivita celkovej hodnoty projektov. *„Blíži sa koniec programovacieho obdobia a Slovensko zasa zaostáva v čerpaní fondov napriek tomu, že mestá a obce sa snažia pripravovať projekty, dlho trvá vyhlasovanie výziev a následne aj vyhodnocovanie a zazmluvnenie projektov. Je pravda, že nemusí vyjsť každý projekt, ale obce a mestá musia spolupracovať s externými manažmentmi pri vypracovaní projektov, a to stojí nemalé peniaze. Základ však je, že nie vždy však rozhoduje kvalita projektov. Aj my sme napadli jeden projekt. Za podobné formulácie sme získali nulu, kým konkurenčné mestá plný počet bodov, čo aj ministerstvo pôdohospodárstva uznalo,*“ povedal primátor Hlohovca Miroslav Kollár.

Predseda kraja Jozef Viskupič dúfa, že projekty v novom období budú prechádzať plynulejšie. *„Dúfam, že v období 2020 – 2027, keď začnú vznikať nové projekty, skončia regionálne peniaze v regiónoch a nebudú brzdené na úrovni vlády. Piaty, šiesty či ôsmykrát projekty obciam neprešli a boli vymýšľané nezmyselné byrokratické prekážky, pre ktoré boli žiadosti zamietnuté. Dokonca som na dnešnom stretnutí zachytil informáciu, že jedna z obcí pri budovaní vodovodu sa až pri popise zmluvy dozvedela, že daň z pridanej hodnoty nie je oprávneným výdavkom obce. Myslím si, že v budúcnosti by mohli byť kraje alebo SK8 sprostredkovateľským orgánom pri čerpaní finančných prostriedkov. Sme na to pripravení personálne i kapacitne, takže všetko by mohlo prebiehať plynulejšie.“* Aj preto samosprávny kraj poveril príslušné župné oddelenie, ktoré by pomáhalo mestám a obciam pri posúvaní informácií o vyhlasovaných projektoch a jednotlivých eurofondových balíkoch. Na stretnutí župana so starostami a primátormi odznela aj informácia o príprave samospráv na projekt obedy zadarmo. Projekt odsúhlasila vláda bez akejkoľvek konzultácie so samosprávami alebo Združením miest a obcí Slovenska a začne platiť od septembra. Keďže pre mnohé obce budú mať problém tento politický projekt naplňať personálne, starostovia začínajú zvažovať zvýšenie režijných poplatkov na prípravu školských obedov, aby prinútili žiakov, čo nemajú o obedy záujem, odhlásiť sa, a tak sa neplytvalo jedlom.

Text a foto Martin Jurčo

V Leopoldove pochovali basu

Príjemný slnečný utorok 5. marca sa stal dňom ukončenia fašiangového obdobia v Leopoldove, pretože členovia folklórnej skupiny Bojničan v sprievode obyvateľov mestečka prišli na námestí pochovať basu. Smutno-veselý sprievod, ktorý viedol farár s rozjarenými plačkami a sprevádzal ho lekár a ďalšia pohrebná suita, vyšiel v sprievode harmonikára od mestského úradu a pobral sa na Námestie sv. Ignáca. Pridali sa k nemu aj malí, starší, ba aj dospelí Leopoldovčania v rôznych fašiangových prestrojeniach alebo kostýmoch, ba nezaostala ani primátorka mesta a pracovníčky mestského úradu. Smútočný sprievod na mórach niesol basu, hlavnú predstaviteľku fašiangového veselí. Keďže by si neželala smutné pochovávanie, v pohrebných rečiach a v obhliadke nebožtíčky sa pospomínali jej všelijaké stránky, vrátane jej neduhov. Samozrejme, s humorom a vtipom, ktoré svojou tematikou ešte patrili do fašiangového obdobia. Symbolicky sme sa tak rozlúčili s obdobím veselosti a nesledovať by tak malo predveľkonočné silentio. No a ako sa na riadne fašiangy patrí, divákom i účinkujúcim organizátori rozdávali typické fašiangové šišky.

(jh)

Rozlúčili sme sa s Vierou Brešťanskou

Sú ľudia, ktorí za sebou nechajú brázdu... Sú ľudia, ktorí sa vryjú do pamäti vďaka tomu, akí boli a kam nás posunuli. Z tých, ktorí formujú malých človečiekov a dávajú im kus človečenstva, bývajú aj učitelia. Ľudia, ktorí profesionálne sprevádzajú malé a mladé bytosti poznávaním zákonitostí sveta. Takto si pamätáme aj na Vieru Brešťanskú. Jeden z jej mladších žiakov mi nedávno povedal: „Ona bola presne takým človekom, že ťa naplnila energiou, láskou a takým pozitívnym nábojom... aj tou svojou krásou a gráciou na mňa pô-

sobila tak, že som mal radosť už len z toho, že som ju stretol.“

Nuž, je šťastie stretnúť človeka, ktorého profesia a vystupovanie odzrkadľuje jeho vnútro a prežívanie a ja teda prirodzeným vzorom pre svojich zverencov. Prirodzené, nehrané a citlivé vzory dnes už chýbajú...

Viera Brešťanská pracovala 35 rokov ako učiteľka na prvom stupni a sprostredkúvala základné vedomosti o svete prvákovi až štvrtákovi. Práca s deťmi bola jej vysneným povoláním a akiste našla k nemu inšpiráciu aj u svojich učiteľov: „Mala som aj šťastie na dobrých učiteľov. Síce na prvom stupni som sa aj trochu bála, ale človek si musí prejsť všeličím, aby sa naučil, čo sám nemá neskôr robiť.“ Bola empatická voči detskému svetu a kreatívna. V roku 2012 jej pedagogické výsledky ocenil Ďakovným listom aj vtedajší minister školstva SR Eugen Jurzyca. Vyzdvihol práve jej tvorivú pedagogickú prácu a úspechy v regionálnom školstve. Neskôr si na tento úspech spomenula takto: „Boli to projekty počas celého roka spojené s rôznymi obdobiami v kalendári. V rámci vyučovania som mala jednu tému rozpracovanú na štyri roky. Ústrednou témou bol napríklad Starý les. V jednom ročníku sme mali šumenie lístia, v ďalšom múdrosti starej sovy. Vždy sme si vytvorili aj bytosti zo starého lesa a s nimi sme ďalej pracovali. Keď mi rodičia po deťoch odkázali, že také bytosti neexistujú, povedala som im, že to je ich názor, a my na vyučovanie máme svoje. A nikdy sme nemali problém.“

Od prvého ročníka sa jej darilo zapojiť do spolupráce aj rodičov. Najskôr spolu čítali a potom spolu s deťmi vytvárali príbehy. „Rodičia zabudli, že sú rodičmi, videli, čo ich deti baví, a vytvorila sa tam čarovná atmosféra. Napokon sme projekt odprezentovali a nakreslili sme si plamienky lásky, do nich rodičia zapisovali, čo sa im páčilo, a takisto svoje pocity a plamienky sme napokon umiestnili na nástenku.“ Kto pani Brešťanskú poznal, vie, že jej autorita bola podporená mimoriadnou láskavosťou a citlivosťou. „Dať deťom voľnosť, na ktorú nie sú pripravené, tiež nie je dobre. A keď niekto vonku počas prestávky neposlúcha, zavolám si ho na chvíľu k sebe. A teraz dozoruješ so mnou. Vidí, čo robia ostatní a pocíti zodpovednosť,“ povedala v rozhovore, ktorý sme s ňou pripravili pred pár rokmi.

Práca s deťmi podľa Viery Brešťanskej robí učiteľov vnímavejšími a citlivejšími a umožňuje dívať sa na svet aj detskými očami. „Keď prestaneme byť deťmi, je to katastrofa. Možno práve preto nevidím svet negativisticky. Pritom je to jednoduché, často stačí zmeniť uhol pohľadu.“ Elán a chuť tvoriť či spolupracovať v nej zotrval aj po odchode do dôchodku. Stretávala sa s Leopoldovčanmi, ktorí neraz využili jej charizmu a empatiu na to, aby sa mohli vyzroprávať.

Raz jej ktosi vnukol myšlienku, aby sa stretávali ľudia, ktorí si majú čo povedať, poradiť si, alebo len tak – vypočuť si svoje ťažkosti či pocity. Tak vznikol neformálny spolok Babinec, ktorý s podporou vedenia mesta isté obdobia pravidelne vo štvrtok rozvíjal činnosť v klubovní mesta na Ulici 1. mája a organizačne ho zabezpečovala pani Brešťanská. Pomáhala ľuďom preklenúť ich trápenia či nájsť v okolitom svete možno aj trocha radosti.

Žiaľ, zvonivý hlas a smiech Viery Brešťanskej a jej prenikavý pohľad nám zostane už len v predstave a jej žitý pedagogický optimizmus v srdciach jej žiakov. S pani Vierou Brešťanskou sme sa rozlúčili 6. februára. Česť Vašej pamiatke, pani učiteľka.

J. Hladký a I. Pospíšilová

Foto: I. Pospíšilová

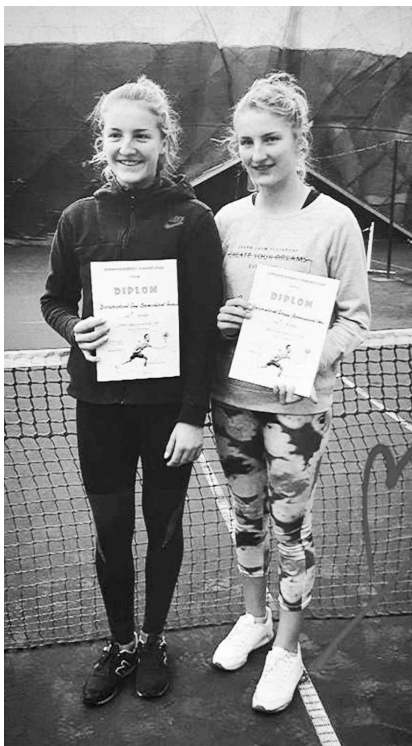
PREDSTAVUJEME VÁM...

Antuka na tenisových dvorcoch Leopoldovského tenisového klubu sa stala miestom prvého kontaktu viacerých mladých leopoldovských tenistiek a tenistov s týmto športom. A nielen v podobe príjemnej rekreačnej hry, ale neraz aj v podobe tvrdého koníčka s určitou metou. Dnes predstavíme našim čitateľom trojicu mladých tenistov, ktorým sa podarilo uspieť nielen na leopoldovskej antuke, ale prebojovali sa aj do najvyšších súťaží.

Prvými z nich sú sestry **Ema a Terézia Baraniakové**. Tenis hrávala aj ich najstaršia sestra Natália a práve prostredníctvom nej sa začali zoznamovať so základnými pravidlami a správnymi podaniami. Natáliu jej tenisovými začiatkami v Leopoldovskom tenisovom klube sprevádzal ešte Anton Kaiser a to, čo on vštepoval do nej, sa Natália pokúšala odovzdávať svojim sestrám, ktoré začali tenis hrať už ako prváčky na základnej škole.

Profesionálne ich na leopoldovskej antuke začal trénovať Jaroslav Šudy a po ňom trénerskú taktiku prevzala Ludmila Cermanová. Talentovaným dievčatám pomáhala aj tunajšia škola: „Musíme sa poďakovať pani riaditeľke aj triednej učiteľke za to, že dievčatám vždy vychádzali v ústrety a uvoľňovali ich z vyučovania, ak úspešne postúpili do súbojov o finále v dvojhre alebo štvorhre,“ spomínajú si rodičia na ich reprezentačné začiatky. Nuž, tenis je hra náročná nielen na techniku, ale najmä na čas a pravidelnosť.

Dnes šesťnásťročné sestry študujú na Hotelovej akadémii Ľudovíta Wintera a vzhľadom na študijné povinnosti a možnosti rozvoja tenisového talentu trénujú v Piešťanoch za klub TK Kúpele Piešťany pod vedením Marka Hrehorčíka, ale aj významného tenisového trénera Bogdana Rogulského. Tenis je šport, ktorý si vyžaduje disciplínu. Nielen tú fyzickú, ale aj časovú, ktorým sa prispôsobuje osobný život aj v drobnostiach. Sestry Baraniakové to vedia najlepšie: po vyučovaní ich cesta vedie na tréning, po ňom idú domov pripraviť sa na ďalší vyučovací deň a svoj uzatvárajú kondičnou prípravou. Tento pomerne stereotypný, ale náročný program absolvujú 6- až 7-krát do týždňa. Výnimkou sú týždne, keď cez

víkend začínajú na turnajoch – vtedy ich kondičný týždeň má zvyčajne päť dní. Na iné záľuby dievčatám viac času nezvyší. Nehovoriac už o financiách, pretože sponzorovanie mladých tenisových nádejí leží na pleciach rodičov.

Rozvoju tenisového talentu dievčat zodpovedajú aj ich úspechy: Ema skončila medzi mladšími žiačkami v celoslovenskom rebríčku ako 46., medzi staršími žiačkami ako 22. a medzi dorastenkami dokonca ako štnásta. Eme držíme palce, aby jej postupné prebojovanie sa do prvej desiatky bolo v budúcnosti zavŕšené ďalšími úspechmi. Darí sa aj Terézii, ktorá v celoslovenskom rebríčku mladších žiačok skončila na 52. mieste, medzi staršími žiačkami ako 32. a napokon je 29. medzi dorastenkami. Treba dodať, že v doterajšej svojej kariére dievčatá niekoľkokrát získali finálové víťazstvá či už vo štvorhre alebo dvojhre a výrazný úspech v celoslovenskom meradle prišiel na majstrovstvách Slovenska družstiev dorasteniiek, kde v roku 2017 sa umiestnili na 2. mieste! K najčerstvejším, už tohtoročným úspechom patrí umiestnenie Emy na majstrovstvách západoslovenského regiónu, v rámci ktorého získala prvenstvo, a Terézia obsadila 3. miesto v dvojhrač. Dievčatá dokázali na tomto podujatí zvíťaziť aj vo štvorhrač. Hoci každý športovec uvažuje o tých najväčších métach, o nich vŕaviť nechcú. Namiesto toho na sebe tvrdo pracujú, aby ich krok za krokom dosiahli.

Ďalším mladým leopoldovským tenistom, o ktorom sa dnes hovorí na celoslovenskej úrovni, je **Samuel Kyjaci**. Aj on začal trénovať pod vedením Jaroslava Šudyho v hlohovskom klube TK A-TAK, v ktorom si tenis obľúbil. Samuelove prvé úspechy na turnajoch sa dostavili v leopoldovskom LTC, kde ho od jeho desiatich rokov tenisom sprevádzal Martin Krajčovič. „Mal som 5 rokov, keď som mal svoj prvý tenisový tréning, s raketou takmer väčšou ako ja.

Vtedy ma tento šport oslovil a baví aj v mojich 15 rokoch,“ spomína si na svoje tenisové začiatky. Samova mama dodáva, že na začiatku Samovho športovania od tenisu nemali veľké očakávania: „Chceli sme, aby mal chlapec pohyb a mal kde si vybiť prebytok energie a aby to malo nejaký stabilný režim. Až neskôr, po jeho početných úspechoch, sa ukázalo, že to bola dobrá voľba. Celá rodina sme sa tenisom nadchli a Samo má našu všestrannú podporu.“ V jeho krokoch ide aj Samova sestra Sofia, pre ktorú je jej brat veľkým vzorom.

Pred dvomi rokmi mladý tenista z Leopoldova svoj talent rozvíja v trnavskom klube TC EMPIRE, kde sa začalo aj jeho pôsobenie na prvých medzinárodných turnajoch. Okrem trnavskej antuky, kde ho aktuálne trénuje Róbert Gašparetz, svoj talent rozvíja aj v Maduniciach v rámci novovzniknutého klubu TCM Madunice pod vedením profesionálneho trénera s medzinárodnými skúsenosťami Bogdana Rogulského. „V škole mi umožnili individuálny študijný plán, vďaka ktorému môžem

trénovať 14 hodín týždenne,“ dodáva Samo a dopľná ho mama Martina: „Zatiaľ sme s podporou okolia nemali žiadne problémy. V škole mu umožnili individuálny študijný plán, aby mohol trénovať dvojčázovo. Prístup vedenia školy a všetkých Samových vyučujúcich vnímam ako veľmi ústretový a profesionálny. Aj vďaka tomu školu zvláda výborne. Pre každého športovca je dôležité domáce zázemie, u nás sú to hlavne starí rodičia, ktorí sú veľkými fanúšikmi Samovho tenisu a pomáhajú nám hlavne s logistikou prepravy na tréningy a turnaje. A, samozrejme, všetci s nadšením fandíme!“

Samuel má 15 rokov a za sebou niekoľko veľmi zaujímavých úspechov: v roku 2018 dosiahol víťazstvo na medzinárodnom turnaji vo štvorhre, dostal sa do semifinále dvojhry a vyhral štvorhru v Maďarskom Budaorsi. Aj na slovenských turnajoch sa pravidelne dostával na popredné miesta rebríčkov. Túto sezónu vyhral spolu desať turnajov, na druhom mieste sa umiestnil 4-krát a bronz si odniesol z ôsmich turnajov. V celkovom hodnotení tejto sezóny sa umiestnil v prvej desiatke, pričom však viackrát porazil hráčov z top 5. Oproti minulej sezóne spravil skok o šesť miest a aktuálne mu patrí 9. priečka v celoslovenskom rebríčku. A aké sú Samuelove tenisové méty? „Doma ma vedú k tomu, že tenis nie je všetko a že vzdelanie je rovnako dôležité. Zatiaľ sa mi v oboch smeroch celkom slušne darí. Po základnej škole chcem ísť na Strednú športovú školu Jozefa Herdu v Trnave a v budúcnosti by som rád získal prípadne aj športové štipendium niekde v zahraničí. V športe mám najbližšiu ambíciu dostať sa do 100. miesta v celoeurópskom rebríčku do 16 rokov.“ Dodáva, že čas si nájde aj na iné záľuby, napríklad na dobrú hudbu, a nezabúda ani na priateľov.

Trojici nádejných leopoldovských tenistov držíme palce, aby sa im darilo v náročnom športe a aby sa im splnili nielen ich športové sny.

J. Hladký

ZOMREL FARÁR JOZEF GÁBRIŠ

Vo veku 63 rokov zomrel 23. februára 2018 v Trnave kňaz Jozef Gábriš, ktorý bol začas aj správcom farnosti v Leopoldove. Jozef Gábriš sa narodil 7. januára 1957 v Zlatých Moravciach. Po štúdiu v Kňazskom seminári na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave bol 14. júna 1981 v Bratislave vysvätený za kňaza. Vysviacku prijal z rúk svojho strýka, trnavského apoštolského administrátora Júliusa Gábriša.

Na svoje prvé kaplánske miesto nastúpil do Malaciek (v rokoch 1981 – 1983). V roku 1983 sa stal kaplánom v Pezinku. Avšak v tom istom roku bol už ustanovený za farského administrátora v Borskom Jure, kde zotrval sedem rokov. Z Borského Jura bol v roku 1990 preložený do Mojzesova, zároveň spravoval aj Úľany nad Žitavou (1990 – 2003). Potom dva roky pôsobil v Dudinciach a do Nového Mesta nad Váhom nastúpil v roku 2005 najskôr ako farský administrátor, po roku bol menovaný za farára a dekana Novomestského dekanátu. V rokoch 2009 – 2010 pôsobil ako farár v Leopoldove. Počas pôsobenia Róberta Bezáka vo funkcii arcibiskupa v Trnave dva roky pôsobil aj na Arcibiskupskom úrade ako riaditeľ. Zároveň bol rektorom katedrálneho Chrámu sv. Jána Krstiteľa (v rokoch 2010 až 2012). V roku 2012 sa stal rektorom filiálneho Kostola sv. Štefana, kráľa, v Trakoviciach. Od roku 2015 bol kostol povýšený na farnosť, odvtedy tam pôsobil ako farár.

(j)

Trať z Leopoldova do Lužianok má 120 rokov (3.)

V našom dvojmesačníku si pripomíname 120. výročie vzniku trate smerom do Nitry, ktorá je jednou z viacerých tratí vychádzajúcich z nášho mesta. Minule sme spomínali staršiu históriu trate, dnes sa pristavíme pri histórii novej, povojnovej. Zameriame sa na železničnú stanicu v meste.

Nová železničná trať Lužianky – Hlohovec – Leopoldov dosiahla po 28 km výstavby už skôr postavenú železničnú stanicu Leopoldov na trati Považskej železnice z Bratislavy do Žiliny. Nebolo tu postavené samostatné koľajisko, ale trať sa napojila už do koľajiska existujúceho. Vzhľadom na zabezpečovanie prevádzky štátnou spoločnosťou MÁV neboli pre miestnu železnicu postavené ani samostatné objekty pre údržbu a zbrojenie parných rušňov, ale využili sa už existujúce, postavené pre hlavnú železnicu. Keďže história stanice Leopoldov je bohatá, obmedzený priestor nedovoľuje podrobne zmapovať jej rozsiahly vývoj. Pripomeňme si teda len najdôležitejšie údaje.

Stanica so strategickou polohou

Železničná stanica Leopoldov (v tom čase Galgócz–Lipótvár, po nemecky Freistadt-Leopoldstadt) vznikla už pri výstavbe Považskej železnice v roku 1876 vedľa neďalekej pevnosti Leopoldov (v tom čase po maďarsky Lipótvár, po nemecky Leopoldstadt) a obytnej lokality, z ktorej vzniklo mesto nazývané Mestečko (Ujvároska, po nemecky Neustadt). Stanica obsahovala aj návoz neďalekého Hlohovca (po maďarsky Galgócz, po nemecky Freistadt – odtiaľ hovorové pomenovanie Frašták).

Vtedy ešte išlo o medzifahlú stanicu vybudovanú na rovine neďaleko slabo regulovaného Váhu a v období zvýšenej vody sa rozlieval v značnej šírke medzi pevnosťou a Hlohovcom. Význam stanice začal rásť po vybudovaní trate Leopoldov – Sereď – Galanta, na ktorej sa začala prevádzka 20. júla 1885, čím sa skrátila doprava medzi Budapešťou a severnou časťou Uhorska (bez

zachádzania do Bratislavy) a vlaky vedené v tomto smere sa vyhýbali sklonovo náročnej trati cez Zvolen a Kremnicu. Všetky trate boli hlavné. Stanica bola postavená v nadmorskej výške 143,8 m (dnes sa uvádza aj 144,0 m), rozhodujúci sklon nepresiahol 2 promile.

Poslednou železničnou traťou, zaústenou do stanice Leopoldov, sa stala trať miestnej železnice Lužianky – Hlohovec – Leopoldov, ktorej posledný úsek Hlohovec – Leopoldov, dlhý 4,0 km, bol odovzdaný do prevádzky dňa 31. marca 1898.

Rozvoj zázemia stanice

Narastajúca doprava na Považskej železnici na začiatku 20. storočia najmä medzi Budapešťou, Nemeckom a Haličom si vyžiadala zdvojkolajnenie trate medzi Galantou a Žilinou. Z Leopoldova sa otvorila prevádzka na zdvojkolajnenej trati smerom na Nové Mesto nad Váhom v roku 1905, smerom na Sereď v roku 1909. Trate sa vybavili hradlovým poloautomatickým bokom pre spoľahlivejšie zabezpečenie prevádzky.

Súčasne prebiehali ďalšie stavebné akcie na rozširovaní koľajiska a výstavbe rušňového depa (mohutná dvojpodlažná budova pre 3+3 koľaje) s točňou s priemerom 20,04 m, vodárne, 10 vodných žeriavov a 17 prehliadkových jám. Novú impozantnú budovu železničnej stanice dokončili v roku 1912 podľa návrhu architekta Pfaffa. Pôvodná staničná budova stojí vedľa nej dodnes. V okolí stanice vyrástli obytné domy pre zamestnancov železníc, zdravotné a kultúrne stredisko, obchody a ďalšia vybavenosť. Niekoľkoročná prevádzka na železniciach totiž ukázala, že Leopoldov je vhodné miesto na výmenu rušňov, triedenie nákladných vozňov a aj ako dôležitý prestupný uzol medzi Považím a Ponitriím.

Po plánovanej preložke zostal len násyp

V súvislosti s predvojnovými udalosťami a výstavbou trate Zlaté Moravce – Lužianky v roku 1938 podstatne vzrástol význam leo-

poldovskej stanice, posilnený ešte zabratím južných území Slovenska Maďarskom, čím sa trať Leopoldov – Trnava – Bratislava stala jedinou spojnicou hlavného mesta slovenského štátu, Bratislavy, s celou krajinou. Počet tranzitných vlakov narastal (vrátane vojenských transportov), preto sa pripravovalo ďalšie rozšírenie stanice. Trať na Hlohovec mala byť zapojená do stanice severnejšie, aby sa umožnil prechod na všetky staničné koľaje, ktoré sa mali ešte viac predĺžiť smerom na Žilinu. So stavbou preložky, ktorá mala viesť poza dnešný mestský cintorín a Kopanice, sa začalo, ale pre koniec vojny a následné iné priority už nebola dokončená. Zostal po nej len násyp pokračujúci priamo na Piešťany v mieste pri väznici. Pravdepodobne súčasťou preložky mala byť aj spojka umožňujúca priamy prechod vlakov na Piešťany. V rokoch 1940 a 1941 sa zdvojkolažnila aj trať Bratislava – Trnava – Leopoldov.

Nemci znefunkčnili prevádzku stanice

Koncom druhej svetovej vojny zažila stanica niekoľko menších bombardovaní, ktoré nenapáchali výrazné škody. Oveľa horšie dopadlo cieľené ničenie zariadení stanice ustupujúcou nemeckou armádou. Dňa 1. apríla 1945 v dennej zmene prevzali dopravu Nemci a zamestnanci sa rozutekali domov k svojim rodinám. Nemci odmontovali všetky telefónne a telegrafné prístroje a rôzny materiál, naložili ich na vozne a rušňami, ktoré boli schopné prevádzky, všetko odvážali smerom na Trenčiansku Teplú. Náložami zničili vodáreň, výhrevňu, takmer všetky výhybky (87 kusov), zapálili skládku uhlia a asi o 14. hodine odišli smerom na Piešťany. V noci okolo 22.00 hodiny bez boja obsadili okolité obce a stanicu prvé oddiely Červej armády a v pondelok 2. apríla boli povolané okolité hasičské zbory na likvidáciu požiaru skládkovaného uhlia v depe. Po vojne boli okamžite sprevádzkované najdôležitejšie koľaje a postupne sa opravila

celá stanica vrátane depa a vodárne. Vyhrevňa bola postavená úplne nová, stále však s 3+3 priebežnými koľajami ukončenými v točni za halou. So stavbou spomenutej preložky trate na Hlohovec sa už nepokračovalo. Napriek významu uzlovej stanice sa väčšina výhybiek prestavovala ručne aj v povojnovom období.

Pomalé modernizovanie

Dôležitosť uzla a narastanie prepravy viedlo k spracovaniu štúdií ďalšieho rozvoja stanice. Už podľa plánov z roku 1971 malo dôjsť v druhej polovici 70. rokov k prestavbe a značnému rozšíreniu stanice (vrátane vybudovania spádoviska a ostrovných nástupíšť s mimoúrovňovým prístupom cestujúcich). Nedostatok finančných prostriedkov a stavbných kapacít tieto myšlienky odsúval. V rokoch 1980 až 1984 bolo v stanici z núdze aktivované elektromechanické staničné zabezpečovacie zariadenie s niektorými reléovými prvkami, nespĺňajúce však obvyklé kritériá. Neboli použité napr. koľajové obvody, čo viedlo aj k vážnej nehode dňa 8. augusta 1997, keď výpravca „zabudol“ rušeň radu 240 na brestovaniskom zhlaví počas posunu a narazil doň rýchlik, pričom bol smrteľne zranený pracovník Železničnej polície vykonávajúci svoju službu v prvom vozni rýchlika. Staničné zabezpečovacie zariadenie tak spadá do II. kategórie prechodného typu, pretože voľnosť vlakovej cesty zisťuje výpravca (a signalisti) ako v stanici bez zabezpečovacieho zariadenia.

Svetelné návěstidlá boli použité vzoru AŽD 70, elektromotorické prestavníky sa umiestnili iba na výhybky rozvetvujúce dopravné koľaje č. 1 až 8, ostatné výhybky boli prestavované naďalej ručne. Výhybky na zhlaviach umožňovali rýchlosť do odbočky 50 km/h, resp. 40 km/h. Niektoré smerom na Veľké Kostoľany a Hlohovec umožňovali rýchlosť aj 60 km/h, preto mali návěstidlá S2 a S3 žlté svetelné rýchlostné pruhy. Zabezpečovacie zariadenie sa ovládalo z ústredného reléového stavadla (v km 63,782 – kilometrická poloha z Bratislavy) a

z dvoch závislých reléových stavadiel St.1 (km 64,194) a St.2 (km 63,200). Až do rekonštrukcie stanice na rýchlosť 160 km/h v rokoch 2005 až 2007 bol smerom na Sereď reléový poloautomatický blok, smerom na Brestovany a Veľké Kostoľany hradlový poloautomatický blok a smerom na Hlohovec telefonické dorozumievanie.

Na zlepšenie nástupu a výstupu cestujúcich sa pri koľajach umiestnili prefabrikované hrany firmy Tischer, nástupné plochy však zostali sypané (pri koľajach číslo 5, 3, 1, 2 a 4), rozmiestnené striedavo excentricky. Koncom 90. rokov sa nástupné plochy rekonštruovali.

Odchod starých dieselových rušňov

Elektrifikácia trate Galanta – Sereď – Trnava – Jablonica – Kúty urýchlila aj elektrifikovanie úsekov Sereď – Leopoldov a Trnava – Leopoldov, takže stanica v Leopoldove bola elektrifikovaná už v roku 1984, čo umožnilo jazdu elektrických rušňov najmä v nákladných vlakoch od Nových Zámkov alebo od Kútov. Elektrifikácia pokračovala smerom na Veľké Kostoľany (26. septembra 1986) a celá trať Bratislava – Púchov bola dokončená 28. januára 1988. Pre Leopoldov to znamenalo postupný odchod motorových rušňov, ktorým zostali len vlaky na Nitru a Prievidzu.

V roku 1987 pracovalo v stanici viac ako 400 zamestnancov, v roku 2001 už iba 267. Do roku 1989 bola železničná stanica samostatná, postupne sa k nej pridali nesamostatné stanice Brestovany a Veľké Kostoľany, hradlo Richtárske a hradlo so zastávkou v Maduniciach.

Zmena technológie osvetľovania koľajiska staníc bola v Leopoldove aplikovaná ako v prvej stanici na Slovensku pomocou osvetľovacích veží s výškou 36 m, ktoré postavilo Železničné stavitelství Praha, závod 05, v počte 7 kusov. Na každej veži je použitých niekoľko reflektorov.

(pokračovanie nabudúce)

Marko Engler,

foto z knihy Bohumila Kráľoviča Trnavské železnice

PORTRÉT NÁŠHO RODÁKA ŽIJÚCEHO V POPRADE

Až v dalekom Poprade žije celé roky hudobný skladateľ Milan Novák, ktorého detstvo sa spája s naším mestom. Jeho životný optimizmus a rozsiahle skladateľské dielo sme si pripomenuli pri jeho deväťdesiatke v roku 2017, keď mu slávnostne uviedli aj niekoľko diel pre harfu v Dome umenia v Piešťanoch. Milan Novák žije dlhé roky v Poprade a je stále veľmi aktívne činný. V polhodinovom televíznom Portréte si jeho tvorbu pripomenula aj spravodajská televízia TA3. Hovoril nielen o skladaní piesní, o živote vo Vojenskom umeleckom súbore, kde pôsobil ako umelecký šéf, ale aj o tom, ako odišiel z Bratislavy a ako sa vlastne oženil do Popradu. Autori biografického dokumentu pripomenuli, že neprestáva byť ani po prekročení deväťdesiatky aktívnym autorom napríklad na poli základných umeleckých škôl.

Ako prvý sa intenzívne venoval detskej tvorbe, ktorá na Slovensku chýbala, ale aj zborovým úpravám slovenských ľudových piesní. Jeho tvorba obsahuje všetky hudobné žánre, vrátane muzikálu, či tanečnej hudby. Za celoživotné dielo, zamerané na rozvoj hudobnej kultúry, mu v zahraničí udelili titul Rytier medzinárodnej kultúry. Vidieť sme mohli aj ukážky z filmov, kde napísal hudbu (napr. Kapitán Dabač, Štyridsaťtyri), ukážku zo známej detskej piesne Vetríček bratříček i ukážky z koncertov ZUŠ v Poprade. Milan Novák rozprával aj o tom, prečo sa v komornej hudbe orientoval predovšetkým na harfu ako sólový nástroj. Jeho dcéra Kristína je významná klaviristka a dnes jeho skladby interpretuje najmä Katarína Turnerová, ktorá sa vyznáva zo svojho vzťahu k tvorbe Milana Nováka. Reláciu Portrét si môžete pozrieť na webovej stránke televízie TA3 v sekcii Archív.

Martin Jurčo

MONITOR

Ovplyvnila najrozsiahlejšia prezidentská milosť kriminalitu v 90. rokoch?

Jaroslav Ivor o vzbure v Leopoldove: Za väzňami prišiel aj Mečiar, zákrok som sledoval s úžasom

Havlova amnestia? Unáhlené gesto

Ak sa o revolúcii z novembra 1989 hovorí ako o zamatovej, je to aj preto, že prebehla bez násilia. Dokonca v tom čase v celej krajine klesla kriminalita. Už začiatkom januára nasledujúceho roka však hebký zamat poriadne zdrsnel. Vďaka amnestii prezidenta ČSFR Václava Havla sa totiž z našich väzníc dostalo von až 80 percent odsúdených. Prof. JUDr. JAROSLAV IVOR, DrSc., (66) bol v tom čase šéfom úradu vyšetrovania a udalosti po amnestii zažil takpovediac v prvej línii. Prečo bola podľa neho nepripravená? Koľko politických väzňov sa v skutočnosti dostalo na slobodu? Ako si spomína na vzburu v leopoldovskej bae?

*** 1. januára 1990 vyhlásil prezident ČSFR Václav Havel najväčšiu amnestiu v histórii Československa. Ako si na tie časy spomínate?**

- V tom čase som bol šéfom úradu vyšetrovania, takže si na to veľmi dobre spomínam. Vďaka amnestii bolo pustených na slobodu zhruba 23-tisíc odsúdených. Je to veľmi veľa ľudí, keď si vezmete, že v tom čase bolo v našich väzniciach dokopy 31-tisíc odsúdených. A hoci sa z amnestie vylučovali hrdelné zločiny, teda vraždy, viaceré prípady mohli byť individuálne posúdené. Taktiež sa mnohým odsúdeným skrátili tresty, niektorým o tretinu či až polovicu. Mimochodom, často sa v súvislosti so zmenou režimu spomína Havlova amnestia, ale málokto vie, že jej predchádzala amnestia posledného komunistického prezidenta Gustáva Husáka.

*** Tá sa udiala kedy a koho sa týkala?**

- Havlova amnestia mala byť reakciou na ustanovenia predchádzajúceho režimu, kde existovali takzvané prvohlavové, respektíve politické trestné činy. Výbor na obranu ne-spravodlivo stíhaných upozornil ešte koncom novembra 1989 úradujúceho prezidenta Gustáva Husáka, že v našich väzniciach je množstvo odsúdených a stíhaných práve za politické trestné činy, a vyzval ho,

aby s tým niečo robil. Husák teda 8. decembra vyhlásil amnestiu, ktorá sa týkala tých, ktorí boli buď odsúdení, alebo stíhaní za politické trestné činy.

*** Koľko ľudí bolo oslobodených?**

- Mohlo to byť okolo päťdesiat politických väzňov zo všetkých väzníc v celom Československu. Plus proti niekoľkým ďalším obviňovaným bolo zastavené stíhanie.

*** Len tak málo?**

- Viete, tých politických väzňov v skutočnosti ani nebolo až tak veľa. V prvej hlave komunistického trestného zákona boli trestné činy ako podvracanie republiky, poburovanie, poškodzovanie štátu socialistickej sústavy a podobne. Ale bol tam aj trestný čin opustenia republiky, za ktorý však boli stíhaní a odsúdení aj ľudia v neprítomnosti. Reálne si teda trest neodpykávali, keďže už boli za hranicami krajiny.

*** Takže obrovská Havlova amnestia sa už politických väzňov veľmi nedotkla?**

- Dopátrať sa k presným údajom je dosť problematické. Ale hovorilo sa, že v čase, keď prebehla Havlova amnestia, už neboli vo väzniciach žiadni politickí väzni.

*** Fedor Gál v knihe Z prvej ruky hovorí, že priebeh amnestie sledoval so značnými rozpakmi. „Desaťtisíce amnestovaných opúšťali brány väzníc bez lekárskej prehliadky,**

bez pohovorov, bez dostatočného množstva peňazí, bez akéhosi resocializačného prístátia.“ Prečo na to nemysleli predtým?

- Havlova amnestia bola skutočne veľkorysá a ťažko povedať, čo ho k tomu viedlo. Presné dôvody nepoznáme, pretože on sa k tomu už neskôr nechcel veľmi vyjadrovať. Ale v jednom rozhovore vyhlásil, že „bolo treba dať jasne najavo, že sa zásadne menia pomery a chceme sa rozísť so všetkým poklesnutým, čím sa vyznačovala komunistická justícia“. V rovnakom rozhovore pripustil, že amnestia nebola spoločnosti dostatočne vysvetlená. Ja by som k jeho výroku o nedostatočne vysvetlenej amnestii pridal, že nebola ani dostatočne pripravená. A to z troch dôvodov.

*** Ktorých presne?**

- Po prvé, nebola pripravená zo strany štátu, tým mám na mysli prezidenta a tých, ktorí sa na jej udeľovaní podieľali. Rozhodnutie o amnestii je veľmi dôležitý a zásadný inštitút, v tomto prípade však chýbala dôkladná analýza, koho konkrétne by sa mala dotknúť, kto má byť omilostený úplne, komu sa trest len zníži a podobne. To všetko by malo byť vopred podrobne pripravené pre toho, kto o amnestii rozhoduje.

*** To sa asi ani nemalo kedy udiať, keďže Havel nastúpil do úradu 29. decembra 1989 a už o tri dni opustili brány väzňov prví amnestovaní.**

- Amnestia sa síce pripravovala už počas decembra, teda ešte pred tým, ako sa Havel oficiálne stal prezidentom, ale aj tak sa nedalo posúdiť toľko prípadov, koľko sa ich omilostilo. Po druhé, neboli na to pripravení ani odsúdení, ktorí tiež musia byť prichytení na prechod spoza mreží do civilného života. Pre nich je to veľká zmena, na ktorú sa musia pripraviť. Musia podstúpiť lekársku prehliadku, kde sa posudzuje nielen ich fyzické zdravie, ale aj psychické. No a v neposlednom rade musí byť na ich prepustenie pripravená aj spoločnosť. Odsúdený sa potrebuje niekam vrátiť, lenže mnohí z nich sa už nemali kam vracieť. A teraz si predstavte, že do ulíc vyšlo 23-tisíc takto nepripravených ľudí...

*** To je obrovské číslo...**

- V Česku to bolo okolo 15-tisíc odsúdených, na Slovensku zhruba osemtisíc. 80 percent odsúdených sa takmer zo dňa na deň dostalo na slobodu a mnohí z nich nevedeli, čo si počať. Ich rodiny ich nechceli prijať späť, alebo už nežili, prepustení väzni nemali finančné zabezpečenie a nemali z čoho žiť.

*** Takže sa ocitli v hraničnej situácii?**

- Prvé výtržnosti sa začali už pár dní po amnestii a mnoho trestných vecí, ktoré sa udiali, vznikli z núdze, pretože amnestovaní sa ocitli v bezvýhodiskovej situácii. Skrátka, bola to nepripravenosť z každej strany – zo strany štátu, spoločnosti aj samotných amnestovaných. To skrátka nemohlo dopadnúť dobre.

*** Sám Havel, ktorý bol za bývalého režimu politickým väzňom, však argumentoval, že veľa odporcov režimu v skutočnosti pykalo za iné paragrafy, a nie prvohlavové. Skrátka, jeho osobná skúsenosť mu hovorila, že mnohí ľudia, ktorých tam stretol, za mreže nepatriť.**

- To je druhá vec. Mohlo sa stať, že človek, ktorý sa snažil opustiť republiku, pri zadržaní napadol policajta, a tak bol odsúdený aj za útok na verejného činiteľa. Takých prípadov mohlo byť viac, možno aj desiatky, ale nič to nemení na fakte, že väčšina tých, ktorých sa Havlova amnestia dotkla, nesedeli za politické trestné činy, ale za niečo iné. Práve preto potom vznikol mýtus, že amnestia priniesla nárast kriminality, ktorému sme čelili v deväťdesiatych rokoch.

*** A nebolo to tak? Keď sa na slobodu dostalo podľa dostupných čísel až 80 percent zločincov...**

- Určite, keď sa dostane na slobodu také množstvo odsúdených, prejaví sa to aj na kriminalite. Ale hlavný dôvod, prečo boli deväťdesiate roky také drsné a divoké, bol niekde inde. Havlova amnestia bola až na druhom, možno aj tretom mieste a tvrdiť, že to spôsobilo omilostenie väzňov, je veľmi zjednodušené.

*** Slovenské údaje som nenašla žiadne, ale existuje analýza pražského Inštitútu pre kriminológiu a sociálnu prevenciu z augusta roku 1990. Tá hovorí, že amnestovaní sa podieľali na kriminalite len ôsmimi percentami. Je to tak?**

- Áno, ale to bolo len do augusta roku 1990, takže za pár mesiacov. Analýza nehovorí o tom, či amnestovaný nespáchal trestný čin o rok, o dva, o tri. Treba si tiež uvedomiť, že toto je percento objasnených trestných činov. Lenže čo neobjasnené? Tam už nikto nevie povedať, či páchatelom bol amnestovaný alebo nie. Iná analýza z toho istého inštitútu vykonaná v roku 1991 zas hovorí, že do konca toho roka sa do väzníc vrátila približne štvrtina amnestovaných. Čiže z 23-tisíc amnestovaných sa za dva roky vrátilo za mreže zhruba 5 500 osôb.

*** Aká bola nálada v našich väzniciach po novembri '89? Aj tam sa žilo slobodou a zakladali sa výbory VPN?**

- Presne tak, eufória z novembrových udalostí vládla aj tam. Väzni očakávali, že spoločenské zmeny sa dotknú aj ich. Lenže na to sa treba tiež pozrieť z viacerých pohľadov. Vražda, znásilnenie či lúpež zostanú závažným zločinom v každom spoločenskom usporiadaní. Lenže tí, čo si odpýkali trest práve za niečo takéto, čakali, že milosť sa dotkne aj ich. Mnohí poslanci Federálneho zhromaždenia a ďalší aktivisti chodili do väzníc a diskutovali s odsúdеныmi. Okrem spomínaného Fedora Gála napríklad aj Ján Langoš.

*** Dávali im nádeje?**

- Ja nechcem teraz na nikoho ukazovať prstom, zrejme to nerobili zámerne, ale bolo to tak. Sľubovali hlavne zmeny týkajúce sa pomerov vo väzniciach, ktoré vtedy neboli dobré. Lenže to väzňom nestačilo. Oni skrátka dúfali, že keďže ich odsúdil socialistický súd, pri zmene režimu spoločnosť zruší aj socialistický rozsudok. Žili touto predstavou a bolo im jedno, že boli odsúdení napríklad za vraždu či znásilnenie. V decembri 1989 tak prebiehali vo väzniciach živé diskusie, vznikali revolučné výbory a výbo-

ry VPN. Mimochodom, jedným zo šéfov takéhoto výboru bol aj Tibor Polgári, strojca neskoršej masakry v Leopoldove a úteku z väznice.

*** Takže sa dá povedať, že vo väzniciach napätie postupne narastalo?**

- Pochopiteľne! Už v januári, keď odchádzali prví omilostení, sa situácia začala vyostrovať. Boli prípady, keď si odsúdený odpýkal väčšiu časť trestu a napríklad tretina mu bola odpustená a dostal sa na slobodu. Mnohí ďalší však cez sito neprešli a tam začala vznikať nespokojnosť. Porozprávam vám vlastnú skúsenosť. V tom čase som riadil úrad vyšetrovania a šéfom Zboru väzenskej a justičnej stráže bol plk. Fábry. Zhodou okolností to bol môj spolužiak z práva, takže sme sa dlhé roky poznali. Riadil väznice na celom Slovensku a hovoril mi o napäť, ktoré tam vzniká. Leopoldov je naša najväčšia väznica a sú tam väzni s najprísnejším stupňom stráženia. Začiatkom roku 1990 bolo v Leopoldove okolo 2 500 väzňov. Havlova amnestia prepustila približne 600 väzňov. Zdôrazňujem, že z najťažšej väznice na Slovensku...

*** Dozorcovia cítili, že nálada vo väzniciach je napätá?**

- Samozrejme. Pnutie bolo doslova hmatateľné a nespokojnosť narastala. Väzni mali pocit, že štát ich oklamal. Plukovník Fábry mi spomínal, že jeho podriadení sa obávajú, že by to mohlo vzbĺknúť. Spoločne sme sa vybrali za vtedajším ministrom spravodlivosti (Ladislav Košťa, pozn. red.), aby sme ho informovali o situácii. Žiaľ, pán minister nás upokojil s tým, že ved tam chodia politici a poslanci diskutovať, prebieha dialóg a všetko je pod kontrolou. Lenže väzňom už sľuby a slová nestačili. Dnes, keď si na to spomínam, akoby sme boli zlými prorokmi. Toto sa odohralo zhruba dva-tri týždne pred tým, ako došlo k leopoldovskej vzbure. Samotná vzbura sa datuje na 28. marca 1990 a je to najväčšia vzbura v histórii československého väznenstva.

*** Spomínate si na priebeh vzbury?**

- Prvé náznaky nespokojnosti prišli už 5. ja-

nuára, keď došlo k nepokoju. Ten bol síce potlačený, ale napätie aj tak narastalo. Koncom februára sa niekoľko väzňov na protest zabarikádovalo v celách, ďalší prestali chodiť do práce, v Leopoldove vtedy malo prevádzky množstvo firiem a väzni v nich pracovali. Začiatkom marca 217 väzňov vyhlásilo hladovku. V priebehu marca sa barikády začali rozširovať z ciel na jednotlivé oddiely a chodby. Postupne sa zabarikádovalo až 1 080 väzňov, prestali rešpektovať pravidlá väznice, väzenský režim aj autoritu dozorcov.

*** Urobili si akúsi autonómiu v rámci basy?**

- Presne tak. Vynútili si otvorenie ciel, voľný pohyb po chodbách a ich požiadavky sa neustále stupňovali. Dokonca žiadali, aby medzi nich prišiel prezident Havel a rozšíril amnestiu aj na nich.

*** Havel prišiel?**

- Stretnutie si síce vybojovali, ale namiesto prezidenta prišiel federálny minister vnútra Richard Sacher a Vladimír Mečiar, ktorý bol slovenským ministrom vnútra, plus niektorí ďalší poslanci Slovenskej národnej rady. A znova s nimi diskutovali. To však nevedlo k uspokojivému záveru, dokonca sa diskusia zvrhla do osočovania. Návšteva nedopadla dobre a delegácia musela odísť.

*** A patová situácia pokračovala?**

- Povedal by som, že veľmi rýchlo gradovala. Koncom marca už väzni obsadili zdravotnícke zariadenie a sklady. Tu našli rôzne lieky a prostriedky s obsahom alkoholu a takto podgurážení si dodali ešte viac odvahy. Treba však spomenúť, že okolo 150 väzňov sa ostieltlo pridať k nespokojencom a z nich sa stali rukojemníci. Dokonca sa vzbúrenci vyhrážali, že ich upália. Situácia sa stávala neúnosnou a vzbúrenci si vyrábali zápalné zariadenia, takzvané Molotovove kokteily, a začali zapalovať niektoré budovy.

*** Vy ste boli priamo v Leopoldove?**

- Áno, v jednej z budov vznikol krízový štáb, kde sa rozhodovalo, čo ďalej. Bolo jasné, že väzni nie sú pod kontrolou a samotní dozorcovia to nezvládnu. Bol tam minister vnútra, minister spravodlivosti, predseda

vlády Milan Čič. Prebiehala intenzívna komunikácia medzi Prahou a Leopoldovom, pričom sa veľmi riešila dilema, či sa majú nasadiť silové a donucovacie prostriedky.

*** Ale prečo tolké váhanie? Prečo kompetentní situáciu nechali zísť tak ďaleko a nezakročili skôr?**

- Pretože to boli „nežné“ časy, keď sa problémy riešili dialógom, a nie násilím. Navyše, tí politici, ktorí chodili do väzníc diskutovať, vytvorili atmosféru, že požiadavky odsúdených sú v podstate legitímne. A ak sú ich požiadavky správne, máme právo ich teraz násilne potlačiť? Napokon všetci pochopili, že dialóg už v tomto štádiu nebol možný. Milan Čič nakoniec všetko zobral na seba a bol to on, kto rozhodol, že situácia sa musí riešiť silovými a donucovacími prostriedkami. Lenže, toto už nemohli zvládnuť iba dozorcovia...

*** Tak prišla pomoc zvonka?**

- Tí, čo zakročili ako prví, boli príslušníci špecializovanej jednotky URNA. Bol to útvar rýchleho nasadenia z Prahy, volali ich tiež červené baretý. A zvládli to famózne, keď vezmeme do úvahy to vysoké množstvo vzbúrencov. Zasahovali tri vrtuľníky, 12 transportérov, 80 služobných psov a vyše 1 000 policajtov. Ten zárok som sledoval s úžasom. Červené baretý totiž vzbúrencov skrotili tak, že ich nechali vyzliecť donaha. Vyzlečených ich potom eskortovali po skupinách do akéhosi zberného tábora a odtiaľ do iných väzníc. Nieкто by povedal, že to je nehumánne. Ale to malo obrovský psychologický efekt, nahý vzbúrenec bol v podstate bez odporu spacificovaný.

*** Došlo k nejakým obetiam?**

- Bolo zranených 29 väzňov, ale došlo iba k jednej jedinej obeti. Bol ním jeden z odsúdených a aj ten vraj mohol byť zachránený. Počul som dve verzie, prvá hovorí, že mu v ruke vybuchlo nejaké podomácky vyrobené výbušné zariadenie. Druhá verzia hovorí, že keď sa chystal útočiť na policajtov, strelil ho ostreľovač do nohy. Zasiahol tepnu a došlo k silnému krvácaniu. Napriek tomu mohol byť zachránený, ale vzbúrenci odmietli

k nemu pustiť lekára. Ak platí táto druhá verzia, tak vlastne nemuselo dôjsť ani k tejto jednej obeti, ak by sa k nemu dostal doktor.

*** Čo sa dialo potom?**

- Nastúpili sme my ako vyšetrovatelia. Bol spáchaný trestný čin, ten sa musel vyšetriť, bolo treba zistiť, kto bol iniciátorom. Obvinených bolo napokon okolo 65 väzňov, z nich bolo 60 právoplatne odsúdených. Dostali tresty od 18 mesiacov až po 14,5 roka. V rámci spisu sa skonštatovalo, že škoda na majetku bola vyčíslená na 27 miliónov Kčs. Pre zaujímavosť môžem ešte prezradiť, že súdny proces sa konal v kinosále väznice, teda nie v budove súdu, ale náš trestný poriadok to umožňuje. Pikantné na tom bolo, že títo odsúdení sa znova obrátili na prezidenta Havla a chceli, aby ešte raz zvážil ich omilostenie. Žiadali tiež jeho účasť na tomto procese.

*** A tentoraz prišiel?**

- Nie, ani im neudelil amnestiu. Ale napísal im list a ja si spomínam, že sa začínal slovami: „Drazí přátelé“ a za týmto oslovením pridal svoje typické srdiečko...

*** Súvisela s touto vzburou aj neskoršia vzbura z roku 1991, ktorú viedol spomínaný Tibor Polgári?**

- Súvisela. Boli to tí, ktorí tam zostali a ich

útek bol motivovaný nespokojnosťou, ktorú v sebe dusili už viac ako rok. Útek Polgáriho spolu s ďalšími šiestimi spoluväzňami Havranom, Bajgerom, Urigom, Dudom, Botošom a Fedákom je dodnes považovaný za najkrvavejší masaker pri úteku zo slovenského väzenia. Ich cesta na slobodu bola dláždená mŕtvolami. Zabili piatich dozorcov a jedného spoluväzňa, ktorý sa im postavil na odpor. Treba dodať, že ich pobyt na slobode trval len 20 hodín.

*** Už krátko po januárovej amnestii začali preferencie VPN aj OF klesať, napriek tomu Havel nikdy svoju veľkú amnestiu nelutoval. Ako ju hodnotíte vy s odstupom takmer tridsiatich rokov?**

- Už sme spomínali, že presné dôvody, ktoré Havla viedli k tomu, aby amnestia bola taká široká, nepoznáme. Podľa mňa chcel svedu dať jasne najavo, že chceme skončiť s bývalým režimom a oslobodiť aj tých, ktorých režim prenasledoval a väznil. Domnievam sa však, že to bolo unáhlené gesto, pretože, ako sme spomínali v úvode, spoločnosť, štát ani samotní odsúdení na to neboli pripravení. A doplatili na to mnohí nevinní.

Katarína Abeille; redaktorka týždenníka Téma
Téma, 15.2.2019

SPOMIENKA NA MGR. JAROSLAVA STŘELCA (5. 12. 1933 - 28. 12. 2018)...

„Náš učiteľ, náš učiteľ, celý je od kriedy biely...“, spieva sa v jednej známej slovenskej piesni, lebo kedysi sa v škole používala len posuvná čierna tabuľa, na ktorú sa písalo bielou kriedou. Na svojich bývalých učiteľov a učiteľky si obyčajne spomenieme pri príležitosti *Dňa učiteľov*, keď sa dožijú významného životného jubilea alebo nebodaj aj pri ich úmrtí... Koncom päťdesiatych rokov minulého storočia sa pristahoval do Leopoldova mladý učiteľský a manželský pár. Bývali na Hurbanovej ulici v podnájme u bývalej učiteľky vtedy už na dôchodku. Určite si viacerí Leopoldovčania – seniori – spomenú na sympatickú Ludmilu Střelcovú (* 1940), ktorá ich učila na prvom stupni v budove oproti dnešnému MsÚ. Krátko pôsobil na leopoldovskej ZDŠ-ke aj jej manžel Jaroslav Střelec, ktorý potom odišiel učiť do Hlohovca na SVŠ-ku. Učil nás ruský jazyk, niekedy i v jazykovej učebni, ktorého výučba sa neskôr na škole zrušila, lebo ho vytlačili iné tzv. západné jazyky. Ruštinu sme nepodceňovali, lebo vzhľadom na počet obyvateľov, ktorí sa ňou dorozumievajú, ju považujeme za svetový jazyk, ktorý sme potrebovali aj počas vysokoškolského štúdia. Pripomíname si ju tiež v lete na lavičke v parku na Námestí svätého Ignáca, keď lížeme ruskú zmrzlinu čiže „moroženoje“... Ako nepovinný predmet učil aj výtvarnú výchovu. Snažil sa, aby mal vo svojej triede čo najviac tzv. významných žiakov. Ako s triednym učiteľom na konci každého školského roka sme s ním absolvovali niekoľkodňové výlety po Slovensku, kde nám úmyselne nechával aj možnosť na samopašenie. Boli sme ho jedenkrát navštíviť v piešťanskej nemocnici, keď nehybne ležal na posteli po ťažkom úraze chrbtice, ktorý utrpel pri stavbe rodinného domu svojho brata. Vtedy nám povedal, že človek dokáže veľa vytrpieť, ak musí. Šťastne nás dovedol do tretieho ročníka, keď sme celá trieda (vrátane Leopoldovčanov: Eduarda Bednárika, Lubomíra Divinca, Ferdinanda Hollnsteinera, Gorazda Kollárika, Miloša Kunkela, ktorý sa neskôr priženil do nášho malého mesta, a bývalej Leopoldovčanky Jany Zemanovej) úspešne zmaturovali a väčšina odišla študovať na vysoké školy. Aj po maturite sa zaujímal, koľkých nás prijali na vysokoškolské štúdium. Neskôr sme sa dozvedeli, že na našej bývalej škole vykonával niekoľko rokov aj funkciu zástupcu riaditeľa. Pravidelne sa zúčastňoval na pomaturitných stretnutiach. Posledné v r. 2015 však zo zdravotných dôvodov už vynechal. Občas sme ho stretli na prechádzke po Meste ruží samého alebo aj s manželkou Ludmilou, s ktorou vychovali dve dcéry a jedného syna. Rád sa s nami porozprával, ako sa nám darí v živote, či sme zdraví a pod. Všetko píšeme už len v minulom čase, lebo koncom minulého roka vo veku 85 rokov umrel v sociálnom zariadení pre ťažko chorých pacientov v prítomnosti svojich najbližších po niekoľkoročnej vážnej chorobe. Jeho bývalí spolupracovníci - učelia, rodina, priatelia, protifašistickí bojovníci i bývalí študenti – sa s ním rozlúčili 2. 1. 2019 na cintoríne v Hlohovci.

Odišiel do pomyselného neba, ale v našich myšliach zostane takým, akého sme ho poznali počas nášho stredoškolského štúdia.

Bývalí študenti III. C, ročník 1967 - 1970

Zateplia aj zvyšok školy

Po nedávnej oprave a zateplení staršej časti základnej školy sa vedenie mesta rozhodlo zatepliť a opatriť novou fasádou steny aj novšej časti školy a takisto zatepliť aj jej strechu. Po administratívnych prípravách v súčasnosti už prebieha súťaž na dodanie dodávateľa a projekt by sa mal realizovať v rozpätí mája až septembra, aby bol čo najmenej obmedzený vyučovací proces v škole. Súčasťou úprav bude aj osadenie tzv. slno lamov, ktoré by v jarnom období mali zlepšiť svetelné podmienky v triedach a najmä zabrániť prehrievaniu tried. Na realizáciu budú použité financie, ktoré mesto získalo z ministerstva školstva (60 000 eur) a z rozpočtu mesta (228 600 eur).

(jh)

Šachová partia pre zábavu i poučenie

Biely: **Viliam Mišovič**

Čierny: **Milan Svetlík**

Miesto: Leopoldov 1981 (tréningová analytická partia)

Ruská hra (C42)

1.e4 e5 2.Jf3 Jf6 3.J:e5 (3.d4 J:e4 4.d:e5 Sc5 5.Sc4 J:f2 6.S:f7+ Kf8 7.Dd5 J:h1 8.Sh5 De7 9.Sg5 Sf2+ 10.Ke2 De6 11.Jc3 Jc6 12.V:h1 Sb6 13.D:e6 d:e6 14.Vd1 =/+) **3. - d6 4.J:f7!** [Pozri diagram! Iné pokračovanie bieleho: 4.Jf3 J:e4 5.De2 (podľa E. Laskera) 5. - De7 6.d3 Jf6 7.Sg5 D:e2+ 8.S:e2 Se7 9.Jc3 c6 10.0-0-0 Ja6 11.Jd4 Jc7 12.Vde1 Je6 13.J:e6 S:e6 14.f4 d5 +- Timman vs. Karpov, Tilburg 1980, 5.d4 d5 6.Sd3 Se7 7.0-0 Jc6 8.c4 (8.Ve1 Sg4 9.c3 f5 10.Jbd2 0-0 11.Db3 Kh8 12.Jf1 Capablanca vs. Kostič, 3. p., Havana 1919) 8. - Jb4 9.Se2 d:c4 10.S:c4 0-0 11.Jc3 Jd6 12.S-b3 Sf6 13.h3 Sf5 14.Se3 Ve8 15.a3 Jd3 16.Vb1 c5 Karpov vs. Kasparov, Moskva 1984] **4. - K:f7** (4. -

De7? 5.J:h8 D:e4+ 6.De2 D:e2+ 7.S:e2 g6 8.Jc3 Sg7 9.J:g6 h:g6 10.Sd3 Kf7 11.Sc4+ Se6 12.S:e6+ K:e6 +-) **5.d4** (5.Jc3 c5 6.Sc4+ Se6 7.S:e6+ K:e6 8.d4 Kf7! 9.d:c5 Jc6 10.De2 Dd7! 11.Se3 (11.c:d6!) d:c5 12.f4 Ve8 13.e5 Jg4 14.Vd1 Df5 15.0-0 h5! Topalov vs. Kramnik, Linares 1999; 5.Sc4+ d5 6.e:d5 Sd6 7.0-0 Vf8 8.d4 Kg8 9.Jc3 Jbd7 10.Jb5 Jb6 11.Sb3 Sd7 12.a4 Jb:d5 13.Sg5 Sc6 14.c4 S:b5 15.a:b5 Sf4 16.h4 h6 17.S:f6 J:f6 18.c5+ Kh8 19.Ve1 h5 20.g3 Sh6 -/+) **5. - c5** (5. - J:e4?? 6.Dh5+ g6 7.Dd5+ Kg7 8.D:e4 +-) Reinderman vs. Van der Sterren, Amsterdam 1999; 5. - g6 6.Sc4+ Kg7 7.Jc3 Jc6 8.f3 Se7 9.0-0 Vf8 10.Se3 Sd7 11.d-d2 Jg8 12.Jd5 Sh4 13.Jf4 Dc8 =/+; ďalšie možnosti čierneho sú: 5. - c6, 5. - De8, 5. - Se7) **6.d:c5 De8** (6. - Jc6 7.Sc4+ Se6 8.S:e6+ K:e6 9.0-0 Kf7 10.De2 De8 11.Ve1 d5 12.e5 Je4 -/+ Short vs. Širov, Dubaj 2002) **7.Jc3 d:c5 8.Sg5 De6** (8. - J:e4? 9.Dh5+ g6 10.Sc4+ Se6 11.D-f3+ Kg7 12.J:e4 S:c4 13.Dc3+ Kg8 14.D:c4+ Df7 15.D:f7+ K:f7 16.0-0-0 h6 17.Sf6 Vg8 18.Vhe1 c4 +/-) **9.S:f6 g:f6 10.b3 De5 11.Sc4+ Kg7 12.Dd3 Jc6 13.Dg3+ D:g3 14.h:g3 Sd6 15.0-0-0 Se5 16.Jd5 h6 17.Jf4 Vd8 18.V:d8 J:d8 19.Jd3 Sd6 20.Jf4 Sg4 21.Vh4 S:f4+ 22.g:f4**

Se6 23.Sd5 S:d5 24.e:d5 Jf7 25.Kd2 Jd6 26.c4 Je4+? (Najskôr bolo treba vymeniť veže, aby bielemu zostal len kráľ a pešiáci. Potom čierneho jazdec rozhodne o výsledku duelu: 26. - Ve8! 27.f3 Jf5 28.Vh1 Jg3 29.Ve1 V:e1 30.K:e1 Jh5 - +) **27.Kd3 J:f2+?!** (Čierny jazdec sa chytí do pasce!) **28.Ke3 Jd1+ 29.Kd2 Jf2 30.Ke3 0,5:0,5**

Gambitom Cochraneho (4.J:f7!?) v Ruskej hre možno prekvapiť svojho nedostatočne teoreticky pripraveného súpera, ktorý môže utrpieť aj šok, lebo sa zľakne, že padol do pripravej pasce hneď v otvorenej partii. Občas ho použijú v dueloch aj hráči zo svetovej špičky, tak ako sme to napísali v poznámkach tejto tréningovej partie. John Cochrane (* 1798 - 1878) bol škótskym šachovým majstrom a právnikom. Je označovaný za otca anglickej šachovej školy. Už v otvorení sa snažil ako biely obetovať figúru kvôli posilneniu útoku na čierneho kráľa.

Šachové okienko

Na Slovensku nie je veľa aktívnych skladateľov šachových štúdií. Jedného z nich, ktorý získava ocenenia v skladateľských súťažiach, predstavujeme našim riešiteľom prostredníctvom skladby na diagrame, ktorá získala v poradí 6. Čestné uznanie. Čierny hrozí premenou svojho pešiaka, ale bielemu, ktorý je na tahu, sa podarí po aktivizovaní svojho jazdca a veže v pozícii remizovať, keď mu v závere hlavného variantu nedokáže čierny zabrániť v premene svojho pešiaka na dámu.

Po absolvovaní kybernetiky na vysokej škole v rodnej Žiline pracuje inžinier **Luboš Kekely** (* 25. 4. 1959) až doteraz vo svojom odbore. Pred 15 rokmi sa presťahoval so svojou rodinou 10 km od Žiliny do Snežnice. Jeho dvaja synovia síce šach nehrajú, ale obaja vyštudovali informatiku v Brne a tam aj pracujú. Praktický šach hrá súťažne od štrnástich rokov a stále je verný tomu istému žilinskému šachovému oddielu! Dotiahol to až na kandidáta majstra športu, keď neskôr boli tieto tituly zrušené. Podľa dnešného hodnotenia by mal jeho rating hodnotu asi 2100 až 2200 bodov. Pôsobil alebo pôsobí aj ako šachový funkcionár, riešiteľ a redaktor. Začiatkom 70-tych rokov minulého storočia začal riešiť problémy v šachovej rubrike denníka Pravda. V r. 1978 ako 19-ročný zložil svoju prvú skladbu. Jeho mnohotažka bola publikovaná v Šachovom umení (Československý šach). Vo svojej tvorbe sa hlavne venoval štúdiám, ale s príchodom nového milénia sa orientuje aj na exoproblémy, najmä s logickými námetmi. Doteraz uverejnil vyše 800 originálov, z toho vyše 500 štúdií. Získal vyše 280 vyznamenaní z toho vyše 60 cien. Nevyhýba sa ani spoločnej tvorbe so slovenskými, českými a zahraničnými skladateľmi; počet takýchto kompozícií sa blíži k číslu 400. Najčastejším spoluauto-

Skladba č. 43
Luboš Kekely
Diagrammes 2000

Remíza (4 - 4)

rom je jeho dlhoročný priateľ a všestranný šachista medzinárodný majster Michal Hlinka z Košíc. Reprezentoval Slovensko v rôznych medzinárodných a priateľských zápasoch a súťažiach. Rozhodoval a rozhoduje viaceré medzinárodné skladateľské súťaže, najmä štúdiové. Raz za mesiac organizuje tiež pravidelné schôdzky kompozičného šachu v Klube Pongrácz, založeného v roku 1992 a nazvaného podľa prvého slovenského skladateľa. Pri príležitosti významného životného jubilea želáme Ľubošovi Kekelymu do ďalších rokov života pevné zdravie, rodinnú pohodu a veľa potešenia za šachovým stolíkom pri skladaní nových skladieb!

Riešenie štúdie pošlite na e-adresu: casopis@leopoldov.sk alebo priamo na MsÚ v Leopoldove do 15. apríla 2019. Jeden vyžrebovaný riešiteľ bude finančne odmenený. Ako výherca za správne vyriešenie skladby č. 42 bol vyžrebovaný Jozef Kobolka zo Žiliny. Blahoželáme!

Riešenie skladby č. 42 (Hlinka a Kekely): **1.Je3!** Vh2 2.Jg6 Vh6 3.Je5 Va6 4.Jd5! (4.Kb1? Va5!) 4. - Kf8 (4. - Va5 5.Jf6+ Kf8 6.Sh6+ Ke7 7.Jc6+) 5.Kb1! vzájomný „zugzwang“ (5.Kb2? Kf8! 6.Sh6+ Ke8) 5. - Kf8 6.Sh6+ Ke8 (6. - Kg8 7.Jf6+ Kh8 8.Jg6 mat) 7.Kb2! (7.Sc1 Kf8 8.Sh6+ Ke8 9.Kb2) 7. - Kd8 8.Jf7+ Ke8 9.Jd6+ Kd8 10.Sg5+ Kd7 11.Jb6+ a biely vyhrá.

GK

Gitku zaujalo...

Velký týždeň

Velký týždeň sa začína Kvetnou nedeľou, čiže Nedeľou utrpenia Pána, v ktorej sa spája predzvesť kráľovského triumfu Ježiša Krista so zvesťou o jeho umučení. Večernou omšou na pamiatku Pánovej večere sa začína Velkonočné trojdnie, ktoré pokračuje cez Velký piatok utrpenia a smrti Pána a cez Bielu sobotu, vrcholí Velkonočnou vigíliou a uzatvára sa večerami Nedele Pánovho zmŕtvychvstania.

Zelený štvrtok

Vo štvrtok večer slávil Ježiš poslednú večeru so svojimi učeníkmi. V tento večer ustanovil dve sviatosti: kňazstva a Eucharistie, resp. premenil chlieb a víno na svoje telo a krv. Súčasne takto odovzdal apoštolom kňazskú moc so slovami: „Toto robte na moju pamiatku“.

V Zelený štvrtok sa večerná svätá omša slávi na pamiatku ustanovenia Sviatosti Oltárnej. Táto svätá omša je tiež známa obradom umývania nôh dvanástim mužom, ktorý pochádza z čias svätého Gregora Veľkého, ktorý denne hostil 12 žobrákov.

Vo štvrtok prestávajú zvonit zvony na znak spoluúčasti s utrpením Krista. Ich zvuk sa ozve až na slávnostnú Glóriu na vigliu vzkriesenia na Bielu sobotu a namiesto nich sa používajú rapkáče. Po skončení svätej omše si pripomíname Pána Ježiša, ako v Getsemanskej záhrade bdie v modlitbe. Apoštoli od únavy zaspali a Ježiš zostáva celkom sám, opustený. Túto udalosť symbolizuje nielen otvorený prázdny svätostánok, zhasnuté večné svetlo pred ním, ale aj obnažovanie oltárov a odnášanie všetkých predmetov z nich. Obnažená oltáre symbolizujú opustenosť Krista v Getsemanskej záhrade.

Velký piatok

Velký piatok - deň utrpenia, ukrižovania a smrti Ježiša Krista. V rímskokatolíckych chrámoch sa v tento deň neslúži svätá omša, oltáre sú bez chrámového rúcha. Všetci veria-

ci sa postia od mäsitých pokrmov a najesť sa možno za deň len raz do sýtosti. Je to deň osobitne zasvätený spomienke Ježišovho utrpenia a smrti na kríži. Je to deň pôstu, pokánia a jediný deň roka, keď sa ne-slávi eucharistická obeta. Namiesto nej sa koná liturgia umučenia Pána, ktorá pozostáva z bohoslužby slova, slávnostnej modlitby veriacich, z poklony Svätému krížu a sv. prijímania. Ježišovu smrť nám pripomína aj liturgická farba - farba krvi. V tento deň sa čítajú alebo spievajú pašie.

Biela sobota

Obrady Bielej soboty sa konajú po západe slnka v rámci tzv. Veľkonočnej vigílie (bdenia). Biela sobota - oslava Kristovho zmŕtvychvstania sa začína Veľkonočnou vigíliou. Počas Veľkonočnej vigílie Cirkev bdie a očakáva Kristovo zmŕtvychvstanie, katolícka cirkev slávi vigíliu už ako radostnú slávnosť vzkriesenia, znovu sa rozozvučia zvony, ktoré od štvrtka večera mlčali. Liturgia veľkonočnej vigílie sa začína zapalovaním a požehnaním veľkonočného ohňa a svätením veľkonočnej sviece – paškálu.

Po Veľkej noci nasleduje osemdňová oktáva Kristovho zmŕtvychvstania, ktorá pozostáva z týždňa bezprostredne po Veľkej noci a končí sa Nedelou Božieho milosrdenstva.

Veľkonočná nedela

V tento deň si rímskokatolíci pripomínajú ukrižovanie, smrť a zmŕtvychvstanie Ježiša Krista. Zmŕtvychvstanie – najväčší Kristov zázrak a základná pravda kresťanskej viery.

Veľkonočný pondelok

Veľkonočný pondelok sa zvykne nazývať aj „Pondelkom Baránka“ na pamiatku toho, čo sa udialo prvého dňa po sobote. Vtedy totiž anjel dodával odvahu ženám, ktoré na úsvite pribehli k hrobu a boli vydesené a znepokojené, keď ho našli prázdny. „Neľakajte sa!“ povedal im. „Vstal z mŕtvych. Niet ho tu.“ (Mk 16, 6). A dodal: „Ale chodte a povedzte (to) jeho učeníkom“ (porov. tamtiež). Posledný sviatočný deň Veľkej noci je známy aj šibačkou a oblievaním dievčat vodou. Veľkonočné obdobie trvá 50 dní. Začína sa na Bielu sobotu večer a končí sa večer na sviatok Zoslania Ducha Svätého (Turíce).

Podľa TK KBS

Prípravila Gitka Bayerová

časopis obyvateľov Leopoldova

Ročník: 33. Vydáva: Mesto Leopoldov. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Hlohovská cesta 2, 920 41 Leopoldov; IČO: 00312703. Redakčná rada: Juraj Hladký – predseda, Mária Kusá, Kristína Bajtalová, Martin Jurčo. Telefón: 033/734 22 07. Fax: 033/734 23 88, casopis@leopoldov.sk. Vychádza šesťkrát ročne. Inzercia v redakcii. Nepredajné. Náklad: 800 ks. Tlač: VM-print Leopoldov. Distribúcia: Rozširuje sieť domácich predajcov. Evidenčné číslo: EV 4016/10, ISSN 1339-4290. Vyšlo: Marec 2019

Foto: J. Hladký